

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WPP.140.5.2019.ML

Warszawa, 16 lipca 2019 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

przekazuję przyjęte przez Radę Ministrów stanowisko wobec
poselskiego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o podatku od
spadków i darowizn (druk nr 3404).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Finansów
do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem,
(-) Mateusz Morawiecki

Stanowisko Rządu Rzeczypospolitej Polskiej
wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn
(druk nr 3404)

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku od spadków i darowizn (druk nr 3404) przewiduje zmiany w ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2018 r. poz. 644, z późn. zm.) mające na celu objęcie zwolnieniem od podatku, określonym w art. 4a tej ustawy, także osób przebywających lub które przebywały w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Celem ustawodawcy przy wprowadzaniu zwolnienia od podatku określonego w art. 4a ustawy była ochrona interesów majątkowych osób z kręgu najbliższej rodziny (małżonka, zstępnych, wstępnych i rodzeństwa) i nieopodatkowywanie majątku budowanego i przekazywanego z pokolenia na pokolenie.

Odnosząc się do proponowanego rozszerzenia powyższego zwolnienia dla wychowanków niespokrewnionych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, należy zauważyć, że w polskim systemie opieki nad dzieckiem i rodziną, instytucje te pełnią inną funkcję (przejściową) niż rodzina naturalna, o czym świadczy także fakt możliwości pobierania wynagrodzenia z tego tytułu. Wynikająca z przepisów prawa funkcja rodziny zastępczej ma charakter zawodowy i niejednokrotnie okresowy. Obowiązujące przepisy prawa, uwzględniające zasadę ochrony interesu dziecka, nakładają na te instytucje inne prawa i obowiązki. Dla dobra dziecka przepisy nakładają na powiatowe centrum pomocy rodzinie obowiązek dbania o podtrzymywanie osobistych kontaktów z rodzicami i więzów emocjonalnych łączących dziecko z rodzicami biologicznymi i innymi osobami bliskimi dziecku, a także monitorowania sytuacji jego rodziny naturalnej, celem ewentualnej możliwości powrotu dziecka do tej rodziny. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej (art. 112⁴ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, dalej K.r.o.). W konsekwencji, różnie są także uregulowane kwestie podatkowe, w tym w zakresie nieodpłatnego przekazywania majątku. Wszystkie dzieci, zarówno w rodzinach spokrewnionych, jak i niespokrewnionych, zachowują prawo do nieopodatkowanego nabycia majątku zgodnie z art. 4a ustawy od swoich rodziców, wstępnych (dziadków) i rodzeństwa lub po nich.

Jednocześnie, należy podnieść wynikającą z art. 128 i następnych K.r.o. kwestię obowiązku alimentacyjnego obciążającego krewnych w linii prostej, a także rodzeństwo, małżonka oraz przysposobionych i przysposabiających. Do ponoszenia świadczeń alimentacyjnych nie są natomiast zobowiązani ani rodzice zastępczy, ani też wychowankowie rodzin zastępczych oraz ich dzieci. W świetle przepisów art. 112¹ K.r.o., jeżeli sąd opiekuńczy nie postanowi inaczej, obowiązek i prawo wykonywania bieżącej pieczy nad osobą małoletniego umieszczonego w rodzinie zastępczej, jego wychowania oraz reprezentowania w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie potrzeb jego utrzymania, należą do rodziny

zastępczej. Inne obowiązki i prawa wynikające z władzy rodzicielskiej należą do rodziców biologicznych małoletniego.

W celu stworzenia tym dzieciom jak najlepszych warunków dla procesu rozwoju wprowadzono w ustawie o podatku od spadków i darowizn zwolnienie od podatku nabycia w drodze dziedziczenia lub darowizny przez osoby tworzące rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pieniędzy lub innych rzeczy (bez limitu) pod warunkiem, że pieniądze te lub rzeczy w okresie 12 miesięcy od dnia ich otrzymania zostaną przeznaczone na cele bezpośrednio związane ze sprawowaniem pieczy zastępczej (art. 4 ust. 1 pkt 17).

Ponadto, osoby wychowujące się w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka mogą skorzystać z ulgi mieszkaniowej, o której mowa w art. 16 ustawy o podatku od spadków i darowizn, jeżeli nabycie lokalu lub budynku mieszkalnego nastąpi od rodziców zastępczych niespokrewnionych lub innych osób obcych w drodze dziedziczenia, zapisu, dalszego zapisu lub polecenia testamentowego, pod pewnymi warunkami określonymi w ustawie, jeżeli osoby te sprawowały opiekę nad wymagającym takiej opieki spadkodawcą, na podstawie pisemnej umowy z podpisem notarialnie poświadczonym, przez co najmniej dwa lata od dnia poświadczenia podpisów przez notariusza na umowie.

W przypadkach uzasadnionych ważnym interesem tych osób lub interesem publicznym, osoby te mogą wystąpić do naczelnika urzędu skarbowego o udzielenie indywidualnych ulg podatkowych na podstawie przepisów ustawy - Ordynacja podatkowa, w tym o odroczenie terminu płatności podatku (zaległości podatkowej), rozłożenie na raty albo umorzenie w całości lub w części zaległości podatkowych, odsetek za zwłokę i opłaty prolongacyjnej. Taki system ulg pozwala udzielić pomocy tym, którzy jej najbardziej potrzebują. Wobec tego, że wpływy z tytułu podatku od spadków i darowizn stanowią dochody gmin, ulga może być udzielona za zgodą właściwego wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Należy liczyć się z przychylnością władz lokalnych przy rozpatrywaniu wniosków dzieci z rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, w szczególności, w przypadku podatku z tytułu nabycia lokalu lub budynku, gdy osoby te nie mają zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych, które to potrzeby w pewnym zakresie podlegają także zaspokojeniu przez gminy.

Niezależnie od powyższego, projektowane przepisy są nieprecyzyjne. Przepis art. 4a ustawy o podatku od spadków i darowizn obejmuje zakresem zwolnienia od podatku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych przez osoby najbliższe każdym tytułem objętym zakresem przedmiotowym ustawy. Z projektowanych przepisów wynika węższy zakres zwolnienia (nabycie od darczyńcy lub po spadkodawcy), a z uzasadnienia, że projekt ma na celu zwolnienie od podatku nabycia własności rzeczy lub praw majątkowych wyłącznie w drodze darowizny lub dziedziczenia. Z tego względu dodawany przepis art. 4c w zmienianej ustawie mógłby budzić wątpliwości odnośnie jego stosowania.

Zaproponowany natomiast przepis art. 2 projektu ustawy, w celu umożliwienia skorzystania ze zwolnienia w przypadkach nabycia własności rzeczy lub praw majątkowych przed dniem wejścia w życie ustawy, byłby nieskuteczny w przypadku nabycia środków pieniężnych tytułem darowizny lub polecenia darczyńcy, gdyż w art. 4a ust. 1 pkt 2 ustawy określone są

warunki odnośnie do sposobu przekazania środków pieniężnych, których spełnienie nie jest możliwe z datą wsteczną. Ponadto przyjęcie regulacji, zgodnie z którą zwolnienie ma zastosowanie także do przypadków, gdy nabycie nastąpiło przed wejściem w życie ustawy, oznaczałoby nierówność nabywców wobec prawa, którzy znaleźli się w tym samym stanie faktycznym oraz zapłacili podatek. Premiowałoby bowiem osoby będące w identycznej sytuacji faktycznej i prawnej, tylko z tego powodu, że nie złożyły w terminie zeznań podatkowych z tytułu nabycia darowizny lub spadku albo nie przeprowadziły postępowania spadkowego.

Projektowane rozwiązania spowodują ujemne skutki finansowe dla gmin, co wymagałoby ich zrekompensowania.

Mając na względzie przebieg debaty sejmowej podczas pierwszego czytania projektu ustawy, Rada Ministrów rekomenduje potrzebę przeprowadzenia pogłębionej dyskusji podczas prac nad poszczególnymi propozycjami zawartymi w projekcie w Komisji Finansów Publicznych celem wypracowania najlepszych rozwiązań, tak pod względem merytorycznym, jak i legislacyjnym.